

Kolmapäev, 8. september 2010

Inimõigused Iraanis, eelkõige Sakineh Mohammadi-Ashtiani ja Zahra Bahrami juhtumid

P7_TA(2010)0310

Euroopa Parlamendi 8. septembri 2010. aasta resolutsioon inimõiguste olukorra kohta Iraanis – eelkõige Sakineh Mohammadi-Ashtiani ja Zahra Bahrami juhtumite kohta

(2011/C 308 E/10)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Iraani kohta, eriti neid, mis käsitlevad inimõigusi, ning eelkõige 22. oktoobri 2009. aasta ⁽¹⁾ ja 10. veebruari 2010. aasta ⁽²⁾ resolutsioone;
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi presidendi avaldust seoses surmanuhtlusevastase Euroopa päevaga 9. oktoobril 2009. aastal ning tema 11. augusti 2010. aasta avaldust bahaistide usujuhtide vangi mõistmise kohta Iraanis;
- võttes arvesse liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 14. juuni ja 6. juuli 2010. aasta avaldusi;
- võttes arvesse ÜRO peasekretäri 23. septembri 2009. aasta aruannet inimõiguste olukorra kohta Iraani Islamivabariigis ning ÜRO inimõiguste ülemvoliniku 4. märtsi 2010. aasta avaldust Iraani kohta;
- võttes arvesse ÜRO Peaassamblee resolutsioone ning eelkõige resolutsioone 62/149 ja 63/168, millega nähakse ette hukkamiste moratooriumi kehtestamine kuni surmanuhtluse lõpliku kaotamiseni;
- võttes arvesse kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste rahvusvahelist pakti, konventsiooni rassilise diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta ja lapse õiguste konventsiooni, millega Iraani Islamivabariik on ühinenud;
- võttes arvesse diplomaatiliste suhete ja konsulaarsuhete 1963. aasta Viini konventsiooni;
- võttes arvesse kodukorra artikli 110 lõiget 4,
- A. arvestades, et Iraanile kuulub endiselt kurb rekord riigina, kus hukatakse elanikkonna kohta kõige rohkem inimesi ja kõige rohkem alaealisi õiguserikkujaid maailmas, ning arvestades, et üksnes 2010. aastal on välja kuulutatud umbes 2 000 surmaotsust;
- B. arvestades, et teadete kohaselt on üksnes mõne viimase nädala jooksul Mashadi Vahil Abadi vanglas hukatud rohkem kui 100 vangi uimastitega seotud süüasjus ning lähapäevil kavatsetakse hukata veel sadakond inimest; arvestades, et nende massihukkamistega, mis otsustati pealegi suurima saladuskatte all, rikutakse jõhkralt rahvusvahelist õigust;
- C. arvestades, et vastuolus Iraani kõrgeima astme õigusasutuste kinnitustega kehtestab Iraan endiselt karistusena kividega surnuks loopimist, nagu Sahineh Mohammadi Ashtiani juhtumi puhul abielurikkumise eest, mida rõhutati tema 11. augustil 2010. aastal televisioonis üle kantud nn ülestunnistuses;

⁽¹⁾ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2009)0060.

⁽²⁾ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2010)0016.

Kolmapäev, 8. september 2010

- D. arvestades, et Sakineh Mohammadi Ashtianile, keda süüdistati pärast abikaasa surma kahes abieluvälises intiimsuhtes, määrati 2006. aastal Iraanis karistuseks 99 piitsahoopi ja karistus viidi samal aastal täide;
- E. arvestades, et teda peeti ka kaassüüdlaseks oma abikaasa mõrvas, kuid ta mõisteti õigeks, misjärel esitati talle süüdistus abielurikkumises ja määrati karistuseks surmanuhtlus kividega surnuks loopimise teel;
- F. arvestades, et kividega surnuks loopimine, mis pidi toimuma 9. juulil 2010, lükati Iraani ametivõimude poolt rahvusvahelise surve tõttu „humanitaarkaaluksel” edasi;
- G. arvestades, et kividega surnuks loopimine on selges vastuolus Iraani rahvusvaheliste kohustustega kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti alusel; arvestades, et Iraan nõustus alles hiljuti tema suhtes ÜRO Inimõiguste Nõukogus teostatud üldise korrapärase läbivaatamise käigus järgima vähemalt kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti miinimumstandardeid ja sätteid seoses surmanuhtlusega, kuni riigis selline karistus kehtib;
- H. arvestades, et alaealine õiguserikkuja Ebrahim Hamidi mõisteti pärast tema väitel piinamise tagajärjel saavutatud ülestunnistust 2010. aasta augustis surma selle eest, et ta olevat kõigest 16aastaselt väidetavalt kasutanud ühe mehe suhtes seksuaalset vägivalda;
- I. arvestades, et mõlema juhtumi kaitseadvokaat Mohammad Mostafaei, kes püüdis tõsta avalikkuse teadlikkust kohtualuste olukorrast, pidi arreteerimise kartuses riigist põgenema, ning arvestades, et üha rohkem inimõiguste juriste, sealhulgas Mohammed Ali Dadkah, Mohammad Oliyifard ja Mohammad Seifzadeh, ning isegi niisugused silmapaistvad isikud nagu Nobeli preemia laureaat Shirin Ebadi, seisavad silmitsi riigipoolse tagakiusamisega, mis seisneb erakorralistes maksunõuetes ja ähvardustes, mis on suunatud nende elu ja perekonna vastu;
- J. arvestades, et Nasrin Sotoudeh – tuntud inimõiguste jurist, keda austatakse laialdaselt tema töö eest surmanuhtlust ootavate alaealiste abistamisel ja meelsusvangide kaitsmise eest – vahistati 4. septembril 2010 süüdistatuna riigivastase propaganda tegemises ning kollusioonis ja kogunemises eesmärgiga ohustada riigi julgeolekut;
- K. arvestades, et aasta pärast petturlikke presidendivalimisi ja nende järgnenud massilisi meeleavaldusi, viibivad sajad meeleavaldajad, ajakirjanikud ja kodanikuõiguste aktivistid või isegi meeleavaldustega mitteseotud kodanikud, nagu Hollandi kodanik Zahra Bahrami, endiselt vangistuses;
- L. arvestades, et Zahra Bahrami, kes reisis Iraani oma perega kohtumiseks, vahistati pärast Ashura meeleavaldust 27. detsembril 2009 ja teda sunniti televisioonis üle kantud ülestunnistuses tema vastu esitatud süüdistusi omaks võtma;
- M. arvestades, et Zahra Bahrami juurde ei ole lubatud ei rahvusvaheliste inimõigusorganisatsioonide ega Hollandi ametivõimude esindajaid;
- N. arvestades, et Iraanis on endiselt laialt levinud sunniviisilised ülestunnistused, vangide piinamine ja väärkohtlemine, magamata hoidmine, üksikvangistus, ebaseaduslik kinnipidamine, julm, ebainimlik ja alandav kohtlemine, füüsiline ja seksuaalne vägivald ning riigiametnike karistamatus, mis tekitab suuri kahtlusi riigi kohtumenetluse õigluse ja läbipaistvuse osas;
- O. arvestades niisuguste juhtumite arvu kasvu, kus rahumeelseid kodanikuõiguste kaitsjaid süüdistatakse moharebeh'is (jumalavaenulikkuses), mida võidakse karistada surmanuhtlusega, nagu inimõigustest kirjutavate reporterite komitee (CHRR) liikme Shiva Nazar Ahari puhul, keda on kinni peetud alates 20. detsembrist 2009. aastal ja kelle kohtuprotsess toimub lähitulevikus;

Kolmapäev, 8. september 2010

- P. arvestades, et usuliste ja etniliste vähemuste tagakiusamine Iraanis ei ole vaibunud; arvestades, et riigivastase propaganda tegemises ja spionaažis süüdistatuna mõisteti 2010. aasta augustis 20 aastaks vangi seitse bahaistide usujuhti, nimelt Fariba Kamalabadi, Jamaloddin Khanjani, Afif Naeimi, Saeid Rezaie, Mahvash Sabet, Behrouz Tavakkoli ja Vahid Tizfahm, kes on vangistuses viibinud alates 2008. aastast üksnes nende usutunnistuse alusel;
- Q. arvestades, et opositsioonipoliitikute Mir-Hossein Mousavi ja Mehdi Karrubi ning muude erakondade vanemliikmete ahistamine jätkub endiselt; arvestades, et 2010. aasta septembri algul ründasid kümned erariietes relvastatud isikud endise presidendikandidaadi Mehdi Karrubi residentsi, mille tulemuseks olid graffiti, vandalism, katkised aknad ja tulistamine Karrubi kodus; arvestades, et need rünnakud toimusid pärast revolutsioonilise kaardiväe komandöri Mohammad Ali Jafari kommentaari, et Iraani rahvas mõistab „mässajate juhid“ hukka, pidades selle all silmas opositsioonijuhte; arvestades, et politsei ei teinud katsetki rünnakuid peatada;
- R. arvestades, et kuritegudes süüdistatud inimesed on olnud seotud Iraani poliitilise opositsiooniga ja arvestades, et Iraani kohtuvõimud on poliitilises opositsioonis osalevad inimesed sidunud kuritegudega, justkui võrdsustamaks poliitilist opositsiooni kuritegevusega,
1. avaldab austust kõigi Iraani meeste ja naiste vaprusel, kes võitlevad põhivabaduste kaitsmise ning inimõiguste ja demokraatia põhimõtete järgimise nimel, astuvad aktiivselt välja kividega surnuks loopimise ja muude julmade karistusviiside vastu ning soovivad elada repressioonide- ja hirmuvabas ühiskonnas;
  2. mõistab kindlalt hukka Sakineh Mohammadi Ashtianile määratud surmanuhtluse kividega surnuks loopimise teel; on seisukohal, et olenemata asjaoludest ei saa surmanuhtlust kividega surnuks loopimise teel kunagi õigustada ega aktsepteerida;
  3. nõuab tungivalt, et Iraani ametivõimud tühistaksid Sakineh Mohammadi Ashtianile määratud karistused ja vaataksid tema juhtumi uuesti põhjalikult läbi;
  4. nõuab tungivalt, et Iraani ametivõimud vaataksid Zahra Bahrami juhtumi uuesti läbi, võimaldaksid talle kohe juurdepääsu advokaadile ja konsulaarabile, vabastaksid ta või tagaksid õiglase kohtumenetluse; kutsub liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrget esindajat ja komisjoni asepresidenti Catherine Ashtonit üles tõstatama Iraani ametivõimudega Zahra Bahrami kinnipidamise probleemi;
  5. kutsub Iraani valitsust üles peatama homoseksuaalsuses süüdistatud 18-aastase Ebrahim Hamidi hukkamist ning nõuab, et Iraani Islamivabariik lõpetaks surmanuhtluse mõistmise kuritegude eest, mis on sooritatud enne 18-aastaseks saamist, ning muudaks oma õigusakte, et viia need kooskõlla Iraani poolt ratifitseeritud rahvusvaheliste inimõiguste konventsioonidega, sealhulgas lapse õiguste konventsiooni ning kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise paktiga;
  6. väljendab suurt jahmatust asjaolu üle, et Iraan kuulub koos Afganistani, Somaalia, Saudi Araabia, Sudaani ja Nigeeriaga jätkuvalt nende väga väheste riikide rühma, kus endiselt kasutatakse karistusena kividega surnuks loopimist; kutsub Iraani parlamenti üles võtma vastu õigusakti, millega muudetakse julm ja ebainimlik kividega surnuks loopimise tava õigusvastaseks;
  7. kinnitab taas, et EL on igal juhul kindlalt surmanuhtluse vastu, ning palub Iraanil kehtestada vastavalt ÜRO Peaassamblee resolutsioonidele 62/149 ja 63/168 hukkamiste moratoorium, kuni surmanuhtlus on lõplikult kaotatud;
  8. nõuab, et järgmisel ÜRO Peaassambleel esitataks resolutsioon, milles nõutakse, et kõik riigid, kus surmanuhtlus on säilinud, avaldaksid ÜRO peasekretärile ja avalikkusele kogu teabe surmanuhtluse ja hukkamiste kohta, et murda surmanuhtlusi käsitlev riigisaladus, mis on üheks teguriks hukkamiste suure arvu puhul;

Kolmapäev, 8. september 2010

9. on vastu täiskasvanute vaheliste vastastikusel nõusolekul toimuvate seksuaalsuhete kriminaliseerimisele ning nõuab tungivalt, et Iraani ametivõimud lõpetaksid abielurikkumise ja homoseksuaalsuse käsitlemise kuriteona;
10. nõuab tungivalt, et Iraani ametivõimud kõrvaldaksid seadustest ja praktikast kõik piinamise ning muu julma, ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise vormid, tagaksid seadusjärgse menetlemise ja teeksid lõpu karistamatusele inimõiguste rikkumiste puhul;
11. kutsub Iraani Islamivabariiki üles allkirjastama ja ratifitseerima ÜRO konventsiooni naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta;
12. mõistab sügavalt hukka kohtuprotsessi puuduliku õigluse ja läbipaistvuse Iraanis ning kutsub Iraani ametivõime üles tagama õiglast ja avatud apellatsioonimenetlust;
13. kutsub Iraani ametivõime üles võimaldama Rahvusvahelisele Punase Risti Komiteele juurdepääs kõikidele vangidele ja lubama rahvusvahelistel inimõiguste organisatsioonidel jälgida olukorda riigis;
14. kutsub Iraani ametivõime üles vabastama viivitamata kõik isikud, keda peetakse kinni üksnes nende rahumeelsete meeleavalduste pärast ja nende soovi pärast kasutada nende põhilist inimõigust, st sõnavabadust, ning kordab eelkõige oma nõudmist mõista õigeks seitse bahaistide juhti;
15. juhib tähelepanu asjaolule, et mõtte-, südametunnistus- ja usuvabadus on vaieldamatud põhiõigused, mis tuleb tagada kõikides tingimustes, nagu nähakse ette artikliga 18 kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise paktis, mille Iraani Islamivabariik on allkirjastanud ja ratifitseerinud;
16. nõuab kõigi vahistatud inimõiguste juristide kohest vabastamist;
17. väljendab sügavat muret selle pärast, et Iraani ametivõimud kuritarvitavad kohtuvõimu inimõiguslaste ja kodanikuühiskonna aktivistide, teiste seas näiteks miljoni allkirja kampaania osaliste ja ADVARI kesknõukogu liikmete tagakiusamiseks;
18. kutsub komisjoni ja nõukogu üles töötama välja täiendavaid meetmeid demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahendi kontekstis Iraani inimõiguste kaitsjate aktiivseks kaitsmiseks ning ergutab liikmesriike toetama Euroopa varjupaigalinnade programmi;
19. nõuab uut ÜRO mandaati eriraportööri määramiseks, kes uuriks kuritegusid ja aitaks kaasa inimõiguste rikkujate vastutusele võtmisele Iraanis;
20. nõuab, et isikute ja organisatsioonide nimekirja, kellele on kehtestatud ELi reisimise keeld ja kelle varad on külmutatud, laiendataks ka nendele isikutele, kes vastutavad inimõiguste rikkumiste, repressioonide ja vabaduse piiramise eest Iraanis;
21. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, ÜRO peasekretärile, ÜRO Julgeolekunõukogule, ÜRO inimõiguste komisjonile, Iraani ülemkohtu esimehele ning Iraani Islami-vabariigi valitsusele ja parlamendile.